

Projekt

z dnia 25 lutego 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM**

z dnia 11 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2025-2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) w związku z art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939), Rada Miejska w Nowym Mieście Lubawskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2025-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nowego Miasta Lubawskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2025 r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Magdalena Kortes

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim
z dnia 11 marca 2025 r.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE MIEJSKIEJ NOWE MIASTO LUBAWSKIE NA LATA 2025-2026

Nowe Miasto Lubawskie 2025

Spis treści

Wprowadzenie	2
I. Diagnoza dotycząca lokalnej problematyki uzależnień.....	4
II. Analiza SWOT	10
III. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań w ramach Programu.	11
IV. Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu.....	13
VI. Realizatorzy i partnerzy Programu.	18
VII. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	18
VIII. Aktualizowanie, monitorowanie i ewaluacja Programu	19

Wprowadzenie

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2025-2026 zwany dalej też Programem, jest jednym z ważniejszych dokumentów z zakresu lokalnej polityki społecznej oraz zdrowia publicznego. Obowiązek opracowania i uchwalenia przedmiotowego programu nakłada na gminę ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939). Zgodnie z obowiązującymi przepisami Program może być przyjęty na okres nie dłuższy niż 4 lata. Do obowiązkowych zadań realizowanych przez gminę w ramach Programu należy m.in. prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, a także zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej z zakresu narkomanii. Elementem Programu mogą być też zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Opracowując Program, należało odnieść się przede wszystkim do kilku ważnych kwestii związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii, a także przybliżyć podstawowe pojęcia z tym związane. Użyte określenia i pojęcia oznaczają:

- 1) *alkohol* – to związek organiczny, pochodny węglowodorów; m.in. etanol (alkohol etylowy) należy do tej klasy związków i jest głównym składnikiem psychoaktywnym napojów alkoholowych; napoje alkoholowe zawierające etanol działają na ogół niekorzystnie na większość komórek, tkanek i narządów ludzkich; najczęściej są spożywane w celu zmiany stanu ośrodkowego układu nerwowego i efektem tego bywa doznawanie euforii, podwyższenie nastroju, wielomówność, łatwość nawiązywania kontaktów, upośledzenie kontroli nad zachowaniami instynktownymi, a czasem agresja; większe dawki alkoholu powodują zmniejszanie się krytycyzmu do swoich zachowań, senność, zaburzenia świadomości, a niekiedy nawet śpiączkę i zgon;
- 2) *dopalacze* – to potoczna nazwa środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych; dopalacze wytwarzane są w procesach chemicznych, których skład często jest trudny do określenia, a działanie powoduje bardzo silne zatrucia organizmu, nieodwracalne zmiany zdrowotne, niekiedy może prowadzić do śmierci;
- 3) *eksperymentowanie* – to model spożywania alkoholu, narkotyków lub dopalaczy w sposób incydentalny i w określonych sytuacjach;
- 4) *FASD* (spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych, Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – niediagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku;
- 5) *leczenie uzależnienia* – to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych;
- 6) *narkotyki* – to potoczna nazwa stosowana dla niektórych substancji psychoaktywnych, zwykle tych nielegalnych i prowadzących do uzależnienia;
- 7) *nowe substancje psychoaktywne (NSP)* – każda substancja lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji;
- 8) *osoba uzależniona* – to osoba, która w wyniku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych albo używania ich w celach medycznych znajduje się w stanie uzależnienia od tych środków lub substancji;

- 9) *osoba zagrożona uzależnieniem* – to osoba, u której zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza duże prawdopodobieństwo powstania uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychotropowych, albo osobę sporadycznie używającą środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych;
- 10) *ryzykowne spożywanie alkoholu* – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można spodziewać się, że konsekwencje te pojawią się, o ile ten model picia alkoholu nie zostanie zmieniony;
- 11) *substancja psychoaktywna* – to substancja chemiczna (związek chemiczny) lub mieszanina substancji, mająca bezpośredni lub następczy wpływ na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego człowieka, czego efektem są zmiany np. nastroju, świadomości i zachowania; do tego typu substancji zalicza się m.in. alkohol, amfetaminę, benzodiazepiny, dezomorfinę, ecstazy, fentanyl, grzyby halucynogenne, heroinę, kodeinę, kokainę, LSD, nikotynę, marihuanę, mefedron, metadon, morfinę i substancje wziewne (duża grupa bardzo zróżnicowanych pod względem chemicznym substancji);
- 12) *substancja psychotropowa* – to w szczególności substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, w formie czystej lub w formie preparatu, działająca na ośrodkowy układ nerwowy (termin określony w art. 4 pkt 25 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii);
- 13) *szkodliwe picie alkoholu* – to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne: nie tylko fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu;
- 14) *środek odurzający* – to w szczególności substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, w formie czystej lub w formie preparatu, działające na ośrodkowy układ nerwowy (termin szczegółowo określony w art. 4 pkt 26 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii);
- 15) *środek zastępczy* – to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych; do środków zastępczych nie stosuje się przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów;
- 16) *uzależnienie behawioralne* – to uzależnienia od zachowań i wszelkie nałogi związane z wykonywaniem czynności; jest to grupa uzależnień, która z racji rozwoju technologii oraz kultury konsumpcjonizmu w ostatnich latach znacznie zwiększa swój zasięg; uzależnianie się od zachowań, spowodowane jest poszukiwaniem w nich ekscytacji, przyjemności, ukojenia emocji oraz sposobu radzenia sobie z wyzwaniem życiowymi;
- 17) *uzależnienie od substancji psychoaktywnych* – to zespół zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takiej jak: alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, NSP, tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio większą wartość; głównymi objawami uzależnienia są: głód substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji;
- 18) *wczesne rozpoznanie i krótka interwencja* – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

W Programie wyznaczono kierunki celów i działań oraz zadania, które stanowią odpowiedź na lokalne potrzeby. Dla samorządu lokalnego szczególnie istotne są zadania związane z edukacją i promocją zdrowia, profilaktyką, ale także wspieraniem leczenia, redukcją szkód zdrowotnych oraz rehabilitacją, reintegracją społeczną i zawodową osób uzależnionych. Zgodnie z wymogami ustawowymi Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2022-2026. Uwzględnia też cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,

które są określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Program jest komplementarny i spójny z innymi przepisami prawa, w tym Uchwałą Nr XLIV/287/2018 Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie. Przy opracowaniu Programu uwzględniono założenia i wskazówki zawarte w „Rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2024 roku” sporządzonych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Program został opracowany przez Zespół powołany Zarządzeniem Burmistrza Nowego Miasta Lubawskiego z dnia 31 grudnia 2024 r. Program będzie realizowany na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie przez Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim, przy współpracy gminnych jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i podmiotów, w tym również organizacji pozarządowych. Realizacja Programu jest dostosowana do posiadanych zasobów gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

I. Diagnoza dotycząca lokalnej problematyki uzależnień

Gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie położona jest w granicach administracyjnych powiatu nowomiejskiego i województwa warmińsko-mazurskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Portret Gminy Nowe Miasto Lubawskie), powierzchnia gminy wynosi 11 km², co stanowi ok. 1,59% powierzchni powiatu i około 0,05% powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 899 osób na km² (w powiecie 61 osób na km²). Na koniec 2023 r. gmina liczyła 10.089 mieszkańców. Na pierwsze półrocze 2024 r. liczba ta zmniejszyła się do 10.058. Obszar tematyczny dotyczący mieszkańców scharakteryzowano na podstawie pełnych danych udostępnionych przez GUS za 2023 r. Uwzględniając podział mieszkańców na płeć, to kobiety stanowiły 52,94%, natomiast mężczyźni 47,06% ogółu mieszkańców. Analizując dane statystyczne dotyczące struktury wieku pod kątem potrzeb ekonomicznych, to sytuacja przedstawiała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,73%, ludność w wieku produkcyjnym 57,06%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 25,21% ogółu mieszkańców. Inne wskaźniki dotyczące demografii wskazują, że w omawianym okresie urodzeń żywych odnotowano 77 osoby natomiast zgonów – 106. Przyrost naturalny miał zatem wartość ujemną (-29). O zachodzących procesach demograficznych świadczy cykliczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców. W 2018 r. wynosił on 20,93%, natomiast w 2023 r. już 25,21%. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r. w gminie wynosił 6,2% i w stosunku do roku 2022 zmniejszył się o 0,1%. Na dzień 31 grudnia 2024 r. wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim, było 337 mieszkańców gminy (w analogicznym okresie roku 2023 było to 356 osób). Kwestia bezrobocia jest zróżnicowana pod kątem cech socjodemograficznych. W przypadku gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie problem ten dotyczy głównie kobiet. Na koniec 2024 r. kobiety stanowiły 63,50% ogółu bezrobotnych. Wśród bezrobotnych 83,98% stanowiły osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym osoby długotrwale bezrobotne, osoby posiadające, co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, osoby do 30 roku życia i osoby powyżej 50 roku życia. Nadal wysoki odsetek bezrobotnych to osoby młode tj. do 30 roku życia (28,19%). Bez kwalifikacji zawodowych było 37,09% bezrobotnych. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ludności ogółem w 2023 r. wyniósł 5,8% (rok wcześniej odsetek ten wynosił 6,6%). Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi w gminie w 2023 r. wyniosły 312.241,37 zł (w 2018 r. wydatki te wyniosły odpowiednio 274.486,73 zł).

Pogłębiona analiza problematyki uzależnień od substancji psychoaktywnych na obszarze gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie nie jest możliwa z uwagi na brak kompleksowych badań dotyczących skali tegoż zjawiska. Dlatego też wsparto się wynikami prowadzonych badań ogólnopolskich oraz informacjami i opracowaniami dotyczącymi lokalnych zagrożeń społecznych w Nowym Mieście Lubawskim oraz sprawozdaniami, oceną zasobów gminnych i raportów przede wszystkim za lata 2022-2024, będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz

Urzędu Miejskiego. Należy podkreślić, że uzależnienie od środków psychoaktywnych niesie za sobą nieobliczalne szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Szerszy wymiar zjawiska powoduje znaczne koszty społeczne, które wymagają uintensywnienia działań zmierzających do ograniczania używania tych środków. Konsekwencje uzależnienia od środków psychoaktywnych rozpoczynają się najczęściej od ich okazjonalnego używania. Eksperymentowanie z tego typu substancjami może doprowadzić do uzależnienia. Istnieje wiele przyczyn uzależnienia, co sprawia, że wyjście z tego stanu jest trudne i wymaga zaangażowania samej osoby uzależnionej, wsparcia rodziny, wielu instytucji oraz przede wszystkim profesjonalnej pomocy specjalistów z zakresu uzależnień. Jednocześnie należy podkreślić, że kwestie te mają charakter interdyscyplinarny i są przedmiotem zainteresowania wielu instytucji m.in. służby zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych w 2021 r. przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej wynika, że napoje alkoholowe pozostają najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Po napoje alkoholowe młodzież sięgała częściej niż po papierosy i narkotyki. W ciągu miesiąca poprzedzającego przeprowadzone badania 66% uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% wódkę lub inne mocne alkohole, a 37% wino¹. Ponadto w ciągu miesiąca przed badaniem, co najmniej raz upiło się 43% uczniów. Odsetek badanych, którym zdarzyło się to co najmniej trzykrotnie wyniósł 13%. Do upicia się częściej przyznawali się chłopcy (47%) niż dziewczęta (39%). W badaniu nie stwierdzono związku między wykształceniem rodziców a upijaniem się uczniów. W grupie młodzieży z rodzin uboższych w ciągu miesiąca przed badaniem upiło się 47% uczniów, natomiast wśród badanych deklarujących średnią i dobrą sytuację materialną – 42%². Zmiany gospodarcze, kulturowe i społeczne, które dokonują się w Polsce od kilkudziesięciu lat powodują, że coraz łatwiejszy staje się dostęp do narkotyków. Należy zauważyć, że Polska jest jednym z głównych producentów amfetaminy w Europie. Wybór narkotyków dostępnych na nielegalnym rynku wciąż się zwiększa, a dodatkowe pojawiają się nowe substancje psychoaktywne (tzw. NSP). Tylko w 2010 r. w Europie wykryto ponad 40 nowych tego typu substancji. W 2021 r. Główny Inspektorat Sanitarny odnotował w Polsce 517 przypadków interwencji medycznych z powodu zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi³. Ze wspomnianych już badań z 2021 r. wynika, że najczęściej zażywany przez młodzież narkotykiem były marihuana i haszysz. Do przyjmowania ich „kiedykolwiek w życiu” przyznało się 36% badanych. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających ostatni pomiar, marihuanę lub haszysz zażywał, co piąty uczeń (19%), a w ciągu ostatnich 30 dni, co dziesiąty (10%). Zażycie leków uspokajających i nasennych bez przepisania ich przez lekarza przynajmniej raz w życiu zadeklarował co piąty uczeń (20% badanych), w ciągu ostatnich 12 miesięcy – blisko co dziesiąty badany (11%), a w ciągu ostatnich 30 dni – niemal co dwudziesta osoba (5%). Po marihuanie i haszyszu najbardziej rozpowszechnioną nielegalną substancją była wspomniana już amfetamina. W 2021 r. do eksperymentów z tą substancją przyznało się 6% uczniów. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie amfetaminę zażywało 3%, a w ciągu ostatnich 30 dni – 2%. Odsetek badanych, którzy sięgali po ecstazy, wyniósł 4%, w ciągu ostatniego roku – 2%, a w ciągu ostatniego miesiąca – 1%⁴.

W tym samym roku (2021) w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie przeprowadzono badania ankietowe mające na celu zidentyfikowanie występowania i skali podstawowych problemów społecznych i zagrożeń w środowisku lokalnym. W badaniach wzięło udział łącznie 463 respondentów, w tym: 157 dorosłych mieszkańców; 15 sprzedawców lub właścicieli punktów sprzedaży alkoholu oraz 291 uczniów klas 4-8 szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych. Badania przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO, które pozwalało na efektywne, w pełni zanonimizowane badanie sytuacji i postaw społecznych również w obszarach wrażliwych. Z przeprowadzonych badań w gminie wynika, że inicjację alkoholową miało za sobą: 8% badanych uczniów klas 4-6 szkół podstawowych, 17% uczniów klas 7-8 szkół podstawowych i 44% uczniów szkół ponadpodstawowych.

¹ Młodzież 2021, Raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Luty 2022, s. 210.

² Tamże, s. 211-212.

³ Tamże, s. 208.

⁴ Tamże, s. 219.

Alkohol okazał się substancją „najbardziej popularną” (podobnie było w badaniach ogólnopolskich). Do alkoholu uczniowie mieli też o wiele łatwiejszy dostęp niż do narkotyków lub innych środków psychotropowych. Niepokojące było to, że ponad połowa respondentów (56,5%) wskazała, że kupno alkoholu jest bardzo łatwe lub raczej łatwe. Uczniów pijących alkohol co najmniej kilka razy w miesiącu było 5,3%. Wyniki badań wskazały również, że około 3% uczniów z klas 7-8 miało kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Badania potwierdziły także, że może istnieć problem związany z uzależnieniami behawioralnymi. Niepokojące rozmiary przybierają dane związane z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputera lub Internetu: łącznie aż 79,5% respondentów uważa, że tego typu uzależnienie jest powszechne w środowisku lokalnym, a tylko jedna piąta (20,5%) oceniło je, jako zjawisko rzadkie. Wśród uczniów nowomiejskich szkół największy odsetek stanowili ci spędzający przed komputerem od 2 do 3 godzin dziennie. Wraz z wiekiem wzrastał procent dzieci i młodzieży oglądających strony internetowe z filmami i gramami, czytających fora i „czatujących” lub robiących zakupy przez Internet. Podobne tendencje, jak przy korzystaniu z komputera odnajdujemy w przypadku korzystania z telefonu. Połowa uczniów szkół ponadpodstawowych miała kontakt z telefonem powyżej 5 godzin dziennie. Najbardziej popularnym zajęciem wszystkich uczniów było przeglądanie portali społecznościowych. Zauważalnym problemem okazała się również cyberprzemoc. Ponad 40% ankietowanych stwierdziło, że miało w swoim otoczeniu osoby, które doświadczyło tego typu przemocy. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu zrównoważonego korzystania z zasobów Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii, a także propagowania alternatywnych metod spędzania wolnego czasu. Prawie jedna czwarta uczniów szkół podstawowych (ok. 25%) zadeklarowała, że doświadczyła w przestrzeni internetowej obraźliwych, agresywnych i często poniżających komentarzy w swoim kierunku, a w przypadku szkół średnich ten odsetek wyniósł ponad 40%. Powyższe dane wskazują na konieczność uświadamiania uczniów o niebezpieczeństwach wynikających z „hejtowania” (zamieszczanie w Internecie obraźliwych lub agresywnych komentarzy) o nierzadko poważnych skutkach psychologicznych dla ofiar oraz konsekwencjach prawnych dla ich sprawców. Istotna jest także troska o zdrowie psychiczne uczniów, która powinna oznaczać udzielanie wsparcia społecznego, czy też profesjonalnej pomocy ze strony odpowiednich osób i instytucji (lekarze, psychologowie, pomoc społeczna, policja). W wielu przypadkach pomoc taka obejmować powinna musi nie tylko samych uczniów, ale także ich rodziny. W kwestii przeciwdziałania uzależnieniom działania te podejmuje nowomiejskie placówki oświatowe. Zespół Szkół Podstawowej i Muzycznej w Nowym Mieście Lubawskim prowadzi cykliczne badania ankietowe dotyczące problemu uzależnień od środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (m.in. we wrześniu 2022, 2023 oraz 2024). Na temat uzależnień behawioralnych w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024 w szkole tej przeprowadzono łącznie 34 rozmowy z rodzicami i uczniami. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Nowym Mieście Lubawskim przeprowadziła badania na temat uzależnień behawioralnych. Na tej podstawie ustalono, że „48% uczniów korzysta z Internetu powyżej 3 godzin dziennie”.

Z informacji uzyskanych z Przychodni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim wynika, że w latach 2022-2024 z terapii z terenu gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie skorzystały 143 osoby uzależnione oraz 41 osób współuzależnionych. W latach 2018-2024 wzrosła liczba osób skierowanych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na badania do biegłych sądowych w celu potwierdzenia uzależnienia od alkoholu (w 2018 r. była skierowana jedna osoba, natomiast w 2023 r. - osiem, a w 2024 r. - dziewięć osób). W gminie ważną funkcję pełni Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, w którym wsparcie psychologiczne oraz psychoterapeutyczne mogą uzyskać osoby uzależnione i współuzależnione, osoby doznające przemocy oraz sprawcy przemocy domowej. W 2022 r. ze wsparcia psychologicznego w ramach PIK skorzystały dwie osoby uzależnione, 13 osób współuzależnionych oraz sześć osób dotkniętych przemocą domową. W 2023 r. z pomocy skorzystały dwie osoby uzależnione, 10 osób współuzależnionych oraz sześć osób dotkniętych przemocą, natomiast w 2024 r. były to odpowiednio trzy osoby uzależnione, osiem osób współuzależnionych oraz pięć osób dotkniętych przemocą domową.

Większość spraw wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy

domowej w Nowym Mieście Lubawskim w ramach procedury „Niebieskiej karty” spowodowana była nadużywaniem alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych. W latach 2022-2024 założono łącznie 93 „Niebieskie Karty”. W 67 przypadkach sprawca przemocy domowej był pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Z tych też powodów Zespół Interdyscyplinarny w 2024 r. złożył pięć wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Mieście Lubawskim o podjęcie stosownych działań. Ponadto złożono 11 wniosków do Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lubawskim o wgląd w sytuację rodziny oraz złożono dwa zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Nowym Mieście Lubawskim o podejrzeniu przestępstwa w zakresie stosowania przemocy.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim wynika, że w latach 2023-2024 r. odnotowano w naszym mieście około 20 prób samobójczych, z tego część miała miejsce pod wpływem działania środków psychoaktywnych. W latach 2022-2024 r. wsparciem z powodu uzależnienia od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych pomocą społeczną objęto 37 rodzin. Z powodu uzależnienia od środków psychoaktywnych sądy wydały kilka postanowień o umieszczeniu osób starszych w domach pomocy społecznej.

Tabela 1. Dane dotyczące liczby interwencji medycznych i leczenia będącego skutkiem nadmiernego spożycia lub uzależnienia od alkoholu przez Szpital Powiatowy w Nowym Mieście Lubawskim.

Nazwa oddziału lub komórki organizacyjnej	Rok		
	2022	2023	2024
Centralna izba przyjęć	82	77	103
Oddział chorób wewnętrznych	14	14	20
Oddział chirurgiczny	23	28	31
Oddział dziecięcy	8	2	5
Oddział ginekologiczno-położniczy	1	1	3
Ambulatorium	1	1	3
Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego	542	535	545
Łączna liczba podjętych interwencji:	671	658	710

Źródło: Dane pochodzą ze Szpitala Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim. Zakres danych dotyczy całego obszaru działania szpitala.

Tabela 2. Dane dotyczące liczby interwencji medycznych i leczenia będącego skutkiem uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych (poza alkoholem) przez Szpital Powiatowy w Nowym Mieście Lubawskim.

Nazwa oddziału lub komórki organizacyjnej	Rok		
	2022	2023	2024
Centralna izba przyjęć	13	16	26
Oddział chorób wewnętrznych	5	0	0
Oddział chirurgiczny	0	1	5
Oddział dziecięcy	12	12	13
Oddział ginekologiczno-położniczy	0	0	2
Ambulatorium	0	1	5
Wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego	16	19	23
Łączna liczba podjętych interwencji:	46	49	79

Źródło: Dane pochodzą ze Szpitala Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim. Zakres danych dotyczy całego obszaru działania szpitala.

Powyższe dane wykazują, że wśród podjętych interwencji i działań medycznych związanych z uzależnieniem od środków psychoaktywnych znajdowały się również osoby małoletnie. Informacje należy traktować jedynie sygnałnie, gdyż nie jest możliwe ze względu na brak dokładnych statystyk medycznych określenie na ich podstawie, ilu było wśród wykazanych osób mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego.

Tabela 3. Dane dotyczące przestępstw w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie związanych ze środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi.

Zakres danych dotyczący popełnionych przestępstw	Liczba przestępstw w latach 2022-2024		
	2022	2023	2024
Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii)	13	17	18
Posiadanie znacznej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii)	1	0	2
Udzielanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej innej osobie środka odurzającego, substancji psychotropowej lub nowej substancji psychoaktywnej, ułatwianie użycia albo nakłanianie do użycia takiego środka lub substancji (art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii)	1	1	4
Udzielanie środka odurzającego, substancji psychotropowej lub nowej substancji psychoaktywnej małoletniemu, ułatwianie użycia albo nakłanianie małoletniego do użycia takiego środka lub substancji (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii)	1	0	1
Wytwarzanie, przetwarzanie albo przerabianie znacznej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych, słomy makowej lub nowych substancji psychoaktywnych, lub czyn ten został popełniony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej - wbrew przepisom ustawy (art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii)	0	1	0

Źródło: Dane pochodzą z Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim.

W kontekście istniejących zagrożeń wynikających z uzależnienia od alkoholu warto również przeanalizować jak wygląda lokalny rynek napojów alkoholowych na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie. Na dzień 31 grudnia 2024 r. działały tu 24 punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 5 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W latach 2022-2024 liczba sklepów utrzymywała się na podobnym poziomie. Liczba lokali gastronomicznych zwiększyła się z trzech do pięciu.

Tabela 4. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie (stan na dzień 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Rok		
	2022	2023	2024
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	25	26	24
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	3	5	5

Źródło: Dane pochodzą z Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku zezwoleń uprawniających do sprzedaży alkoholu w danym roku. Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. ważnych było 63 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 11 zezwoleń na sprzedaż do spożycia w miejscu sprzedaży. W porównaniu do analogicznego okresu 2022 r. liczba ważnych zezwoleń utrzymała się na przybliżonym poziomie. W 2024 r. wydano 16 jednorazowych zezwoleń.

Tabela 5. Dane dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Wyszczególnienie	Rok		
	2022	2023	2024
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – stan na 31 grudnia	64	67	63
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – stan na 31 grudnia	11	11	11
Liczba wydanych w roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	26	16	9
Liczba wydanych w roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	4	6	0
Liczba wydanych jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	12	12	16

Źródło: Dane pochodzą z Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Na podstawie oświadczeń składanych przez przedsiębiorców można stwierdzić, iż największy udział w sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie mają napoje o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa). W 2024 r. wartość sprzedaży tego rodzaju napojów wynosiła 8.597.734,53 zł. W przypadku napojów o zawartości alkoholu powyżej 18% – w 2024 r. wartość sprzedaży wyniosła 7.634.218,73 zł. Łączna wartość sprzedanego alkoholu w 2024 r. wyniosła 18.031.507,36 zł, co oznacza wzrost w porównaniu do 2022 r. o 6,36%.

Tabela 6. Dane dotyczące wartości sprzedanych napojów alkoholowych na terenie gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie w latach 2022-2024.

Wyszczególnienie (zawartość alkoholu w napojach alkoholowych)	Rok (wartość sprzedaży w zł)		
	2022	2023	2024
do 4,5% (oraz piwa)	7.835.533,43	8.315.533,43	8.597.734,53
od 4,5 do 18% (z wyjątkiem piwa)	1.688.678,64	1.757.666,32	1.799.554,10
powyżej 18%	7.429.048,81	7.690.925,17	7.634.218,73
Razem	16.953.067,22	17.764.124,92	18.031.507,36

Źródło: Dane pochodzą z Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Wskazane wyżej informacje dotyczące liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wartości sprzedanego alkoholu należy traktować poglądowo i sygnałnie. Nie jest możliwe określenie na podstawie tych danych, ile alkoholu spożyli sami mieszkańcy miasta, a ile przyjeżdżający mieszkańcy innych miejscowości, goście i turyści. Ponadto, ze względu na rosnącą mobilność mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego, mogą oni kupić napoje alkoholowe w punktach znajdujących się poza miejscem zamieszkania.

II. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z bardziej popularnych instrumentów analitycznych, które znajdują zastosowanie we wszystkich dziedzinach planowania strategicznego. Akronim SWOT pochodzi od czterech angielskich słów, które stanowią elementy tej techniki:

- **S**trengths (Silne strony);
- **W**eaknesses (Słabe strony);
- **O**pportunities (Szanse);
- **T**hreats (Zagrożenia).

Analiza SWOT w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie została przeprowadzona na podstawie diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej. W ramach prac analitycznych zidentyfikowano mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ○ Zasoby instytucjonalne (w tym Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy); ○ Działalność na terenie gminy NZOZ Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia – Oddział, Szpitala Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim oraz publicznych i niepublicznych podmiotów leczniczych; ○ Łatwy dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu (lekarzy rodzinnych); ○ Dostęp na terenie miasta do specjalistów działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym Certyfikowanego Specjalisty Psychoterapii Uzależnień; ○ Działalność Grupy Anonimowych Alkoholików „REUNION”. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Niewielki udział sektora pozarządowego w działalności związanej z profilaktyką uzależnień; ○ Niewystarczający potencjał kadrowy specjalistów z zakresu uzależnień np. od narkotyków, uzależnień behawioralnych; ○ Brak odpowiedniego zasobu lokalowego przeznaczonego m.in. na mityngi Anonimowych Alkoholików, czyli dobrowolnych, samopomocowych grup osób tworzonych w celu zachowania trzeźwości; ○ Wadliwy system prawny m.in. w kwestii przepisów związanych ze sprzedażą alkoholu (skutkiem tego jest eksperymentowanie producentów ze sprzedażą alkoholu np. w tubkach przypominających musy owocowe dla dzieci); ○ Zbyt niskie kary za reklamę alkoholu; ○ Ograniczenia gmin w wydatkowaniu środków pochodzących z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych; ○ Brak szczegółowych badań dotyczących skali zjawiska uzależnienia w gminie od substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP).
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ○ Zwiększenie potencjału instytucjonalnego wśród podmiotów zaangażowanych w działania profilaktyczne związane z uzależnieniem od alkoholu, substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP) oraz uzależnień behawioralnych (w tym od gier hazardowych, Internetu, nowoczesnych technologii, zakupów i pracy); ○ Rozszerzenie bazy oraz oferty podmiotów realizujących zadania z zakresu uzależnień; ○ Zwiększenie liczby szkoleń oraz innych form 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zbyt niska cena alkoholu w stosunku do wzrostu wynagrodzeń; ○ Niedostateczne finansowanie podmiotów działających w kręgu terapii, uzależnień i współuzależnienia oraz profilaktyki uzależnień; ○ Brak specjalistów od uzależnień np. behawioralnych; ○ Niewystarczająca oferta programów kierowanych do osób uzależnionych, wielokrotnie podejmujących terapie, mających trudności z abstynencją; ○ Bagatelizowanie problematyki uzależnień; ○ Wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu

<p>dokształcania dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, w tym od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wzrost zainteresowania młodzieży zdrowym stylem życia wolnym od używek; ○ Większa oferta programów edukacyjnych dla rodziców z zakresu tematyki uzależnień; ○ Zwiększenie dostępu do różnorodnych form pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, rodzinnej i socjalnej; ○ Łatwy i ogólny dostęp do zajęć edukacyjnych, sportowych, kulturalnych w celu organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. 	<p>wśród populacji osób starszych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Niewystarczająca liczba placówek dedykowana dla osób uzależnionych min. domów pomocy społecznej; ○ Narastający problem bezdomności wśród osób uzależnionych; ○ Niewydolność rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; ○ Zwiększająca się dostępność do substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP); ○ Niechęć osób uzależnionych do podjęcia terapii i zmiany swojej sytuacji życiowej; ○ Rosnąca liczba osób eksperymentujących z narkotykami; ○ Niska świadomość społeczna w kwestii konsekwencji oraz zagrożeń związanych z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych; ○ Rosnące zainteresowanie młodych ludzi substancjami i środkami np. eksperymentowanie z dopalaczami i innymi substancjami chemicznymi np. mefedronem.
---	--

III. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań w ramach Programu.

Cel główny programu: Ograniczenie skali zjawiska uzależnień od substancji psychoaktywnych i innych szkodliwych środków oraz przeciwdziałanie uzależnieniom czynnościowym (behawioralnym), a także zminimalizowanie natężenia szkód będących skutkiem występujących już uzależnień wśród mieszkańców gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Cel szczegółowe:

1. Ograniczanie stosowania substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP).
2. Rozwój oferty profilaktycznej sprzyjającej kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych skierowanej do dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
3. Ograniczenie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych wynikających ze spożywania i zażywania środków psychoaktywnych i innych oraz uzależnień behawioralnych.
4. Doskonalenie systemu planowania, monitorowania i kontrolowania realizacji Programu oraz współpraca podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

W celu realizacji zadań przyjęto następujące kierunki działań: prewencja (zapobieganie), interwencja (pomoc) i organizacji programu (współpraca, współdziałanie, wymiana informacji).

1. KIERUNEK - PREWENCJA:

Obszar: Edukacja zdrowotna oraz podnoszenie kompetencji kadr:

- działalność informacyjno-edukacyjna i realizacja kampanii społecznych;
- działalność związana z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom;
- działalność wpływająca na ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych;
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu;
- poszerzanie, udoskonalanie, wdrażanie oferty skutecznych, rekomendowanych programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej;
- rozszerzenie i podniesienie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;

- o zwiększanie i uatrakcyjnianie ofert spędzania wolnego czasu w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- o rozwijanie kompetencji wychowawczych sprzyjających kształtowaniu prozdrowotnych nawyków wśród dzieci i młodzieży.

2. KIERUNEK – INTERWENCJA:

Obszar: Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja zdrowotna, społeczna i zawodowa:

- o leczenie, terapia osób uzależnionych i współuzależnionych;
- o rehabilitacja, reintegracja osób uzależnionych, które ukończyły leczenie i rehabilitację;
- o zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania środków psychoaktywnych, w tym zadłużeniom;
- o przeciwdziałanie przemocy domowej;
- o wspieranie zatrudniania socjalnego.

3. KIERUNEK - ORGANIZACJA PROGRAMU:

Obszar: Wzmacnianie zasobów, współdziałanie oraz zadania regulacyjne:

- o tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy MKRPA;
- o zwiększanie zasobów realizatorów Programu;
- o tworzenie warunków do kompleksowej diagnozy problemów uzależnień;
- o tworzenie warunków do prawidłowej realizacji Programu i współpracy z realizatorami i partnerami;
- o zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu;
- o zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

IV. Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU: Ograniczenie skali zjawiska uzależnień od substancji psychoaktywnych i innych szkodliwych środków oraz przeciwdziałanie uzależnieniom czynnościowym (behawioralnym), a także zminimalizowanie natężenia szkód będących skutkiem występujących już uzależnień wśród mieszkańców gminy miejskiej Nowe Miasto Lubawskie.

Kierunek 1 – Prewencja. Obszar: edukacja zdrowotna oraz podnoszenie kompetencji kadr.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Ograniczanie stosowania substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP).

Zadania	Odbiorca	Wskaźniki	Mierniki	Czas realizacji	Koordynator zadania	Realizator zadania	Nr zadania z NPZ lub inny dokument
1.1. Realizacja zajęć edukacyjno-informacyjnych prowadzonych w placówkach oświatowych w ramach programów profilaktycznych rekomendowanych m.in. przez KCPU, mających na celu propagowanie i wzmacnianie postaw sprzyjających zdrowiu – abstynencji uczniów, jako normy oraz zwiększanie umiejętności i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych i asertywnego stawiania granic.	nauczyciele, wychowawcy, pedagogzy, rodzice, uczniowie	liczba placówek	3	2025-2026	Urząd Miejski	placówki oświatowe	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u uzależnionych: zad. 1
		liczba odbiorców	150				
1.2. Organizacji kampanii edukacyjnej promującej bezpieczne kierowanie pojazdami bez używania substancji psychoaktywnych.	kierowcy, kandydaci na kierowców, pasażerowie, młodzież, rodzice, internauci, inni odbiorcy kampanii oraz sprzedawcy alkoholu	liczba kampanii	1	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u uzależnionych: zad. 1
		liczba odbiorców	500				
1.3. Udzielanie wsparcia i poradnictwa członkom rodzin dotkniętym przemocą domową, w szczególności z problemem alkoholowym.	rodziny dotknięte przemocą domową oraz problemem uzależnienia, otoczenie tych osób	liczba rodzin	30	2025-2026	MOPS	MOPS, Zespół Interdyscyplinary	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u uzależnionych: zad. 6
1.4. Prenumerata publikacji z obszaru uzależnień i przemocy.	realizatorzy i partnerzy realizatorów Programu	liczba prenumerowanych publikacji	1	2025-2026	Urząd Miejski	MOPS	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u uzależnionych: zad. 3 i zad. 6.
1.5. Działania informacyjne i edukacyjne realizowane w ramach edukacji zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy na temat negatywnych następstw używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP oraz rozpowszechnianie informacji na temat dostępu do placówek leczniczych dla osób uzależnionych oraz ich otoczenia.	mieszkańcy miasta, rodzice, uczniowie, realizatorzy i partnerzy realizatorów Programu	liczba odbiorców	500	2025-2026	Urząd Miejski	MKRPA, MOPS	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od narkotyków: zad. 1

1.6. Zorganizowanie lub sfinansowanie udziału w konferencji lub szkoleniu, warsztatach, treningu służącym podniesieniu kompetencji przedstawicieli instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w rodzinach z problemem alkoholowym.	MKRPA, Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, MOPS,	liczba konferencji, szkoleń, warsztatów i treningów	2	2025-2026	Urząd Miejski	MOPS	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom: zad. 6
1.7. Sporządzenie lokalnej diagnozy na temat zjawiska przemocy domowej, w szczególności z problemem alkoholowym.	Władze samorządowe, realizatorzy i partnerzy programu, podmioty zainteresowane, lokalna społeczność	Liczba sporządzonych diagnoz	1	2026	Urząd Miejski	MOPS, ZI	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od narkotyków: zad.
1.8. Organizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej dotycząca ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu i jego rakotwórczego działania na stan zdrowia człowieka.	mieszkańcy miasta, w tym rodzice	Liczba odbiorców	1000	2026	Urząd Miejski	MKRPA, MOPS, realizatorzy Programu	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alkoholu – zad.. 5
1.9. Zakup lub druk oraz dystrybucja ulotek w ramach organizowanej lokalnej kampanii dotyczącej ograniczenia dostępności alkoholu dla nieletnich.	sprzedawcy, klienci, potencjalni świadkowie sprzedaży, rodzice	Liczba zakupionych lub wydrukowanych ulotek	400	2026	Urząd Miejski	MKRPA	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alkoholu – zad.. 4
1.10. Zakup lub wydruk oraz dystrybucja ulotek informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (FASD - Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych).	Kobiety młode dorosłe, kobiety planujące ciążę, kobiety w ciąży, nastolatki 15+	Liczba odbiorców	200	2026	Urząd Miejski	MKRPA, Poradnie Ginekologiczne, Placówki POZ, Poradnia Przedmałżeńska	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 1
1.11. Podnoszenie kompetencji kadry specjalistów (w tym MOPS, ŚDS, MKRPA, PIK) z zakresu nauki rozpoznawania nadużywania alkoholu przez osoby starsze oraz motywowania ich do abstynencji.	Pracownicy pomocy społecznej, koordynatorzy Klubów Seniora, Kadra UTW	Liczba szkoleń	1	2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom: zad. 3

Kierunek 1- Prewencja. Obszar: profilaktyka (uniwersalna, selektywna, wskazująca)

Cel szczegółowy 2: Rozwój oferty profilaktycznej sprzyjającej kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych skierowanej do dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Zadania	Odbiorca	Wskaźniki produktu	Mierniki	Czas realizacji	Koordynator zadania	Realizator zadania	Nr zadania z NPZ lub inny dokument
2.1. Organizacja cyklicznych zajęć sportowych, kulturalnych, oświatowych i rekreacyjnych promujących zdrowy tryb życia wolny od uzależnień, propagujących aktywność fizyczną i integrację społeczną z wiodącym wykorzystaniem rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych w szczególności do osób uzależnionych i prezentujących zachowania problemowe i ryzykowne.	mieszkańcy miasta, rodzice i opiekunowie, dzieci, młodzież, osoby uzależnione i współuzależnione instruktorzy, działacze sportowi, sędziowie, animatorzy kultury	liczba uczestników	300	2025-2026	Urząd Miejski	Podmioty prowadzące działalność z zakresu zdrowia publicznego; gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, instytucje kultury i sportu, NGO,	2:Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u zależnościom: zad. 1, Uzależnienia od narkotyków: zad. 1.
2.2. Realizacja cyklicznych akcji profilaktycznych z wykorzystaniem rekomendowanych programów, promujących zdrowy styl życia i wolny od uzależnień	mieszkańcy miasta w tym dzieci i młodzież, osoby uzależnione i współuzależnione	liczba zorganizowanych akcji	4	2025-2026	Urząd Miejski	Podmioty prowadzące działalność z zakresu zdrowia publicznego; gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, instytucje kultury i sportu, NGO,	2:Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u zależnościom: zad. 1,
2.3. Realizacja zajęć warsztatowych o charakterze profilaktycznych i/lub socjoterapeutycznym mających na celu opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci poprzez wzmacnianie rodzinnych, indywidualnych i rówieśniczych czynników chroniących oraz utrzymywania abstynencji i trzeźwości osób dorosłych (wsparcie całoroczne w celu podnoszenia, jakości oferty pomocy w tym rodzinom z dziećmi z problemem alkoholowym).	mieszkańcy miasta w tym dzieci i młodzież	liczba uczestników	100	2025-2024	Urząd Miejski	Podmioty prowadzące działalność z zakresu zdrowia publicznego; gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, instytucje kultury i sportu, NGO,	2:Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie u zależnościom: zad. 1,
2.4. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego świadczącego poradnictwo m.in. w zakresie motywowania osób pijących ryzykownie i szkodliwie oraz osób używających narkotyki do zmiany zachowania.	mieszkańcy miasta, w tym osoby uzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych, otoczenie osób uzależnionych, osoby dotknięte przemocą domową i sprawcy przemocy	liczba osób korzystających ze wsparcia	70	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom: zad. 6

2.6. Budowa edukacyjnego placu zabaw z panelami sensorycznymi dla dzieci dotkniętych (FASD) i uczestniczących w programach edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień.	Dzieci z terenu miasta w tym z FAS/FASD, uczestnicy programów profilaktycznych	liczba zbudowanych placów	1	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 1
2.7. Użyczenie lokalu na spotkania grup samopomocowych i trzeźwościowych.	osoby uzależnione, grupy AA	liczba spotkań	12	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 7

Kierunek 2 – Interwencja. Obszar: redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja zdrowotna, społeczna i zawodowa

Cel szczegółowy 3: Ograniczenie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych wynikających ze spożywania i zażywania środków psychoaktywnych i innych oraz uzależnień behawioralnych.

Zadania	Odbiorca	Wskaźniki	Mierniki	Czas realizacji	Koordynator zadania	Realizator zadania	Nr zadania z NPZ lub inny dokument
3.1. Udzielanie wsparcia rodzinom z dziećmi, w których występuje problem przemocy domowej, będącej skutkiem uzależnienia sprawcy od środków psychoaktywnych	ofiary przemocy domowej	liczba rodzin	40	2025-2026	Urząd Miejski	MOPS, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 6
3.2. Wsparcie działalności środowisk abstynenckich. Realizacja programów/projektów służących rehabilitacji - działań podtrzymujących zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia terapeutycznego, utrwalających efekty leczenia.	kluby, osoby uzależnione od alkoholu i członkowie ich rodzin	liczba podmiotów	1	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 7
3.3. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym zakup/wydruk/dystrybuowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.	mieszkańki i mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego	Liczba danych ulotek	200	2025-2026	UM	MOPS, placówki oświatowe	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienia behawioralne zad. 1
3.4. Udzielanie wsparcia finansowego i niefinansowego osobom z problemem uzależnienia i zagrożonych uzależnieniem.	Mieszkańki i mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego	Liczba osób objęta pomocą społeczną	50	2025-2026	MOPS	MOPS, organizacje pozarządowe	Ustawa o pomocy społecznej, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026

3.5. Przeciwdziałanie bezdomności osób z problemem alkoholowym	Osoby mieszkanki i mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego	Liczba osób którym udzielono schronienia lub innej pomocy	10	2025-2026	MOPS	MOPS, organizacje pozarządowe	Ustawa o pomocy społecznej, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026
--	---	---	----	-----------	------	-------------------------------	---

Kierunek 3: organizacja programu i zadania regulacyjne, obszar: wzmacnianie zasobów, współdziałanie oraz zadania regulacyjne.

Cel szczegółowy nr 4: Doskonalenie systemu planowania, monitorowania i kontrolowania realizacji Programu oraz wzmacnianie działań i współpracy podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

Zadania	Odbiorca	Wskaźniki	Mierniki	Czas realizacji	Koordynator zadania	Realizator zadania	Nr zadania z NPZ lub inny dokument
4.1. Tworzenie warunków pracy dla Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Mieście Lubawskim (MKRPA) - wynagrodzenia członków komisji.	MKRPA	Liczba wizji i kontroli punktów sprzedaży alkoholu	10	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
		Liczba członków Komisji	7				
4.2. Dopuszczenie realizatorów Programu w sprzęt komputerowy i biurowy, niezbędny do realizacji zadań.	realizatorzy Programu	liczba inicjatyw	1	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	Zadanie wpływa na realizację wszystkich celów Programu
4.3. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu.	mieszkanki i mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego	liczba działań	3	2025-2026	Urząd Miejski	realizatorzy/partnerzy Programu	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
4.4. Organizacja i finansowanie szkolenia z zakresu przepisów prawnych związanych ze sprzedażą alkoholu.	Sprzedawcy napojów alkoholowych, restauratorzy na terenie miasta.	Liczba szkoleń	1	2025	Urząd Miejski	Urząd Miejski	2: Profilaktyka uzależnień - uzależnienie od alko-holu – zad.. 5
4.5. Prowadzenie monitoringu, ewaluacji oraz sporządzanie raportów i sprawozdań związanych z realizacją Programu.	MKRPA, MOPS, ZI, PIK, Urząd Miejski	Liczba sporządzonych dokumentów	4	2025-2026	Urząd Miejski	Urząd Miejski	Program, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2026

V. Finansowanie Programu.

Program finansowany jest w szczególności z dochodów gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Preliminarz środków na realizację Programu będzie wprowadzany każdego roku Zarządzeniem Burmistrza Nowego Miasta Lubawskiego.

VI. Realizatorzy i partnerzy Programu.

Realizatorami zadań przewidzianych w Programie są w szczególności:

- Urząd Miejski;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej;
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny;
- Miejskie Centrum Kultury w Nowym Mieście Lubawskim;
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Bogusławskiej w Nowym Mieście Lubawskim;
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- Gminne placówki oświatowe;
- Organizacje pozarządowe;
- Inne instytucje i podmioty działające w celu rozwiązywania problemów społecznych, w szczególności pracujące z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień, w obszarze wspierania rodziny oraz seniorów i przeciwdziałania przemocy.

Z uwagi na zakres działań partnerami Programu będą również instytucje rządowe i samorządowe, podmioty drugiego sektora (przedsiębiorcy) i trzeciego sektora (organizacje pozarządowe), w tym w szczególności:

- Przychodnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia;
- Grupa AA „Reunion”;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Komenda Powiatowa Policji;
- Sąd Rejonowy i Prokuratura;
- Placówki służby zdrowia działające na terenie gminy;
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego;
- Parafia rzymskokatolicka w Nowym Mieście Lubawskim;
- Samorządy gospodarcze i zawodowe,
- Przedsiębiorcy, w tym instytucje szkoleniowe i agencje zatrudnienia.

VII. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Przewodniczącemu i sekretarzowi Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne za udział w posiedzeniach Komisji w wysokości po 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1773) zwanego dalej „wynagrodzeniem”, za każde posiedzenie Komisji, przy czym wynagrodzenie to łącznie nie może przekroczyć miesięcznie 30% minimalnego wynagrodzenia.
2. Zastępcy Przewodniczącego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne za udział w posiedzeniach Komisji w wysokości po 13% minimalnego wynagrodzenia, za każde posiedzenie Komisji, przy czym wynagrodzenie to łącznie nie może przekroczyć miesięcznie 26% minimalnego wynagrodzenia.
3. Członkowi Komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne za udział w

posiedzeniach Komisji w wysokości po 10% minimalnego wynagrodzenia, za każde posiedzenie Komisji, przy czym wynagrodzenie to łącznie nie może przekroczyć miesięcznie 20% minimalnego wynagrodzenia.

4. Ogłoszenie zmiany podstawy wymiaru wynagrodzeń, o których mowa w pkt 1-3, powoduje zmianę ich faktycznej wysokości, począwszy od miesiąca następującego po wejściu w życie zmiany.
5. Wynagrodzenie za przeprowadzenie kontroli minimum 3 punktów sprzedaży alkoholu w jednym dniu wynosi 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ust. 1.
6. Podstawą wypłaty wynagrodzenia są listy obecności na posiedzeniach Komisji, zatwierdzone przez Przewodniczącego Komisji lub inną osobę, która z upoważnienia Przewodniczącego kieruje obradami Komisji oraz inne wymagane dokumenty.
7. Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z organizowanymi szkoleniami, seminariami, warsztatami itp. przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegów z tytułu pełnienia obowiązków członka Komisji, na zasadach obowiązujących pracowników z tytułu podróży służbowej. Tematyka szkoleń może dotyczyć tylko zakresu objętego uregulowaniami zawartymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

VIII. Aktualizowanie, monitorowanie i ewaluacja programu.

Perspektywa czasowa lat 2025-2026 związana z realizacją Programu, wiąże się z wysokim prawdopodobieństwem, że określone w niniejszym Programie w szczególności cele, zadania i wskaźniki będą wymagały okresowej aktualizacji. Wpływ na to mogą mieć zachodzące zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym lub prawnym. W razie takiej potrzeby Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim jest odpowiedzialny za zaktualizowanie Programu. Roczne sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych zadań i wskaźników służyć będą bieżącemu monitorowaniu założonych celów w Programie. Wskazane jest, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Programu. Za monitoring i ewaluację Programu odpowiedzialny jest Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim.